

*Лучит М. В.,
студентка 4 курсу,
Науковий керівник – Босак А.О.,
к. е. н., доц. каф. ММП Національного університету «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна*

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Донедавна рівень розвитку світового господарства визначався ступенем розвитку матеріального виробництва, яке передбачало використання природних ресурсів у межах асиміляційних можливостей природи, тобто її здатності до самовідтворення. Оскільки усі зусилля спрямовувались на економічне зростання держави, то не було потреби враховувати екологічну складову розвитку суспільства. Однак, з ХХ століття, коли чисельність населення різко зросла, а негативний вплив господарської діяльності на довкілля почав набувати глобального масштабу, постала проблема співвідношення економічних та екологічних аспектів розвитку виробництва. Така ситуація поставила світове господарство перед необхідністю сформулювати новий світогляд, обґрунтувати нові цінності та морально-етичні критерії розвитку економік країн, беручи до уваги екологічний фактор.

Новим напрямком розвитку суспільства стала концепція сталого розвитку, яка передбачає переосмислення стосунків людини з природою задля розширення можливостей економічного зростання країни. Отже, сталий розвиток - це процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умов збереження і поетапного відновлення цілісності природного середовища, створення можливостей для рівноваги між його потенціалом і потребами людей усіх поколінь. Формування системи сталого розвитку враховує необхідність забезпечення гармонізації діяльності людини та навколишнього середовища. Досягнення цієї мети передбачає створення сприятливого, з позицій сталого розвитку, середовища – економічного, соціально-політичного, екологічного і гуманітарного при забезпеченні стабільного соціально-політичного устрою та соціально-економічних перетворень [1]. Стратегія сталого розвитку ґрунтується на концепції екологізації суспільних відносин та пошуку нових шляхів розв'язання проблем екологічного характеру. Одним з дієвих методів вирішення таких проблем є запровадження у господарській діяльності системи екологічного менеджменту, яка передбачає безпечне управління виробництвом, за якого досягається оптимальне співвідношення між екологічними та економічними показниками. Принципи екологічного менеджменту: опора на економічне мотивування, своєчасність розв'язання проблем, відповідальність за екологічні наслідки, що виникають у результаті прийняття управлінських рішень будь-якого рівня, пріоритетність розв'язання екологічних проблем. Прикладний аспект екологічного менеджменту – це управління виробництвом, що виражається у прийнятті таких рішень, які забезпечують захист навколишнього середовища водночас з виробництвом конкурентоспроможної продукції. Екологічний менеджмент покликаний реалізувати основне завдання сталого розвитку країни забезпечення динамічного соціально-економічного зростання, збереження навколишнього природного середовища, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб населення через побудову високоефективної економічної системи господарювання [2].

Запровадження системи екологічного менеджменту у передових країнах з ринковою економікою, свого часу, здійснювалося для досягнення рівноваги між економічними інтересами виробника та еколого-соціальними потребами суспільства [3]. З самого початку екологічний менеджмент розглядався як екологічно обґрунтована система ринкового управління навколишнім середовищем, яка повинна була стати новим концептуальним підходом до виробничої діяльності. Для України екологічний менеджмент має також важливе значення, адже наша держава, як і інші учасники ООН, затвердила стратегію сталого розвитку економіки, однак через вплив історичного минулого сьогодні не в силі повністю її реалізувати. Екологічна ситуація в Україні є вкрай важкою, оскільки довгий час нехтувалися закони об'єктивного розвитку та відтворення природно-ресурсного комплексу, ситуацію загострюють й наслідки Чорнобильської аварії. Таким чином, запровадження системи екологічного менеджменту на

українських підприємствах дає змогу здійснювати раціональне управління господарською діяльністю, мінімізуючи негативний вплив на навколишнє середовище.

Система екологічного менеджменту в Україні визначається, формується і регламентується Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища. Відповідно до цього Закону, з метою державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища передбачається: контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки; проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; практика раціонального використання природних ресурсів; досягнення погодженості між державними природоохоронними органами і громадськістю у галузі охорони навколишнього природного середовища [4].

Варто зазначити, що екологічний менеджмент України покликаний виконувати чотири основні функції, а саме: здійснення природоохоронного законодавства, контроль екологічної безпеки, забезпечення проведення природоохоронних заходів і досягнення погодженості дій державних та суспільних органів [5]. У межах конкретного підприємства завдяки системі екологічного менеджменту можливо постійно вдосконалювати екологічну та економічну діяльність, зменшувати ризики для навколишнього середовища, для здоров'я й безпеки працівників, а також скорочувати витрати. Екологічний менеджмент допомагає вирішувати екологічні проблеми, пов'язані з наданням послуг, з виробництвом продукції в різних сферах діяльності відповідно до обраних підприємством цілей та напрямків розвитку. Підприємство, впроваджуючи екологічний менеджмент, систематично приділяє увагу екологічним проблемам, що виникають у результаті його діяльності, та безперервно працює над удосконаленням своєї діяльності, пов'язаної з впливом на навколишнє середовище.

Отже, умовою гармонічного існування суспільства та навколишнього середовища є раціональне організування та управління господарською діяльністю з врахуванням екологічних чинників. Метою розвитку будь-якої країни повинно бути перетворення її природно-ресурсного потенціалу на головну опору економічного зростання, а також правильне розуміння суті сталого розвитку з позиції світового співтовариства.

Література: 1. Музиченко-Козловська О. В. Регіональна економіка: теоретичні основи. – Львів: «Новий світ», 2010. – 263 с. 2. Менеджмент організацій - Федуллова Л. І. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.ws/13160901/menedzhment/shlyahi_formuvannya_ekologichnogo_menedzhmentu_ukrayini. 3. Латишева О. В. Стан та напрями розвитку екологічного управління менеджменту на підприємствах [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Articles/kultnar/knp80/pdf/knp80_86-89.pdf. 4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Постанова ВР України від 25.06.91 р. - №1264-IV. (зі змінами і доповненнями від 9 лютого 2006 р.) //www/http: rada.gov.ua. 5. Екологічний менеджмент України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ekosvit.nepopsa.com/environmental-management/>.

Мишуніна О.І.,
*аспірант кафедри маркетинга і менеджмента
Автономной некоммерческой организации высшего
профессионального образования «Белгородский
университет кооперации, экономики и права»,
г. Белгород, Россия*

КЛИЕНТООРИЕНТИРОВАННЫЕ СТРАТЕГИИ КАК ОСНОВА ПРОГРЕССИВНОГО РАЗВИТИЯ ОРГАНИЗАЦИЙ

Укрупнение рыночного пространства и повышение числа конкурирующих предприятий предполагает необходимость создания индивидуальных преимуществ в целях оптимизации деятельности отдельных предприятий. В настоящее время актуализируются вопросы персонифицированности подходов к управлению взаимоотношениями с клиентами и применение клиентоориентированного маркетинга как эффективной конкурентной константы развития. В настоящее время большинство организаций отмечают необходимость применения клиентоориентированного подхода в работе с потребителями. Особое значение данный подход приобретает в сфере оказания услуг населению.